

Euskararen historian barrena testuak bidaide: zer (ez) diote lekukotasunek euskara zaharraz?

*Euskararen historian barna:
uste dugunetik dakigunera*

UEU & Aziti Bihia
Oihaneder Euskararen Etxea
Gasteiz, 2015/10/27

Urtzi Reguero Ugarte (UPV/EHU & Aziti Bihia)
Ricardo Gómez López (UPV/EHU)

Egitura

1. Testuen arazoak
2. Lekukotasun motak
3. Arazo filologikoak
4. Zer diote lekukotasunek?

1. Testuen arazoak

- *Dialektologo diakronistaren paradoxa*
- Egile ezezagunak
- Testu erlatiboki diatopikoak
- Idazle jantziak: Larramendiren eragina eta Bonaparteren testuak

2. Lekukotasun motak

- a. Lekukotasun zuzenak
- b. Zeharkako lekukotasunak
- c. Bigarren mailako lekukotasunak

2a. Lekukotasun zuzenak

El principio de la Doctrina Christiana en Romance, y Basquea.

Todo el Christiano es muy obligado a tener devocion de todo coraçon con la Santa Cruz de Christo nuestra luz que en ella quito mayor, por nos redimir, y del consejo suyo. Y por tanto, si has de acostumbarte a seguir el sancto, haziendo tres Cruzes. La primera es la que se hizo porque nos libre Dios de los malos pensamientos. La segunda es la que se hizo porque nos libre Dios de los malos deseos. La tercera es la que se hizo porque nos libre Dios de los malos obras, diziendo así: Sea la señal de la Santa Cruz de nuestros enemigos. Hará nos St. Dios nuestro. En el nombre del Padre, & y del hijo, y del Espíritu Santo. Amen. 1538.

Contra las tentaciones del mundo, de la carne, y del malin, el demonio. Este es el principio de la Doctrina Christiana en Romance, y Basquea. Cruzes Santas que daban gusto y alegría a los que las hacían. Este es el principio de la Doctrina Christiana en Romance, y Basquea. Cruzes Santas que daban gusto y alegría a los que las hacían. Este es el principio de la Doctrina Christiana en Romance, y Basquea. Cruzes Santas que daban gusto y alegría a los que las hacían.

Handwritten text in Basque, likely a religious treatise or prayer book.

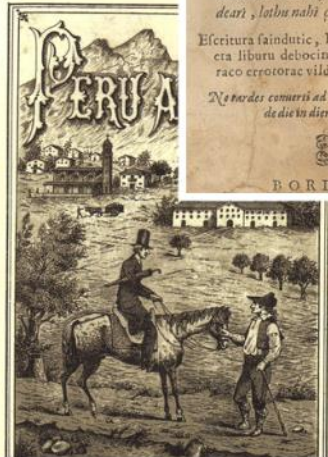
GVERO **B**I PARTETAN
partitua eta berezia,
LEHENBICICOAN
EMAITENDA, ADITCERA,
centbat calte eguten duen, luçamendutan ibiltzeac, eguitecoen gutroco utzteac.

Bigarrenean quidatenda, eta aitcinetean, luçamenduaac utzite; bere lola, bere eguin bitdeari, lotu nabî çicapa.

Escritura saindutaic, Eliçaco Doctor etaric, era liburu debocinozaco etaric, Axular Sa, raco errotorac vildua,

Ne tardes converteri ad Dominum, et ne differas de die in diem, Eccl. 5.

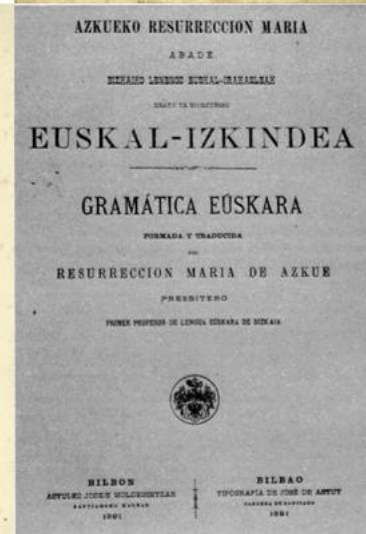
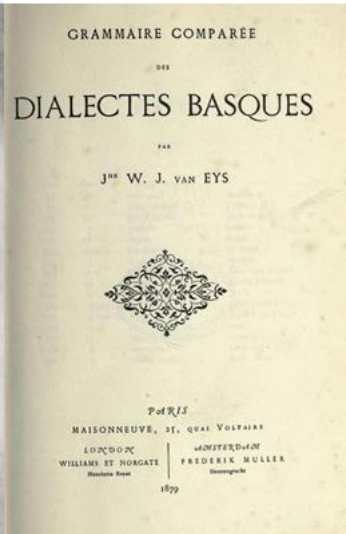
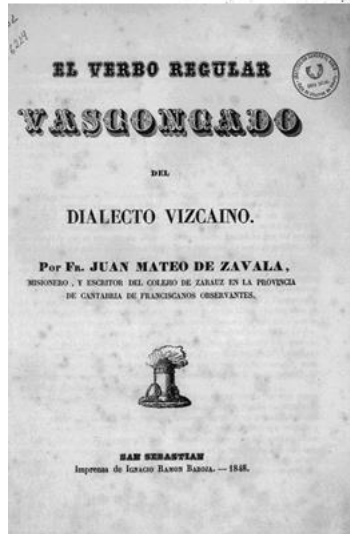
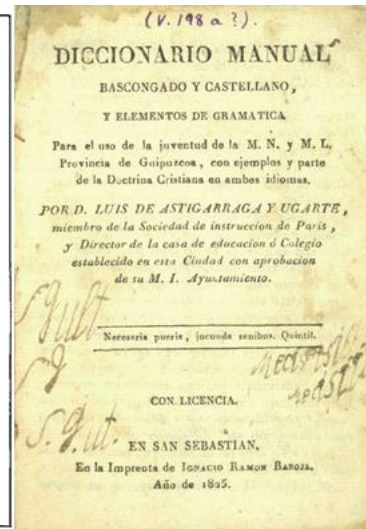
BORDELEN

Handwritten text and a table of names in Basque.

1	Leizaola
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

2c. Bigarren mailako lekukotasunak

3. Arazo filologikoak

- **Testuen fidagarritasun eskala (Schneider 2003):**
 1. Berehala jasoa (*recorded*)
 2. Ondoren jasoa (*recalled*)
 3. Pentsatua (*imagined*)
 4. Behatua (*observed*)
 5. Asmatua (*invented*)

3. Arazo filologikoak

- **Testuen fidagarritasun eskala (Schneider 2003):**

kategoria	hizketaldiaren errealitatea	hiztuna / idazlea	denbora tartea	testu motak
Berehala jaso	erreal, bakarra	desberdinak	aldiberekoa	auzi-paperak, transkripzioak
Ondoren jaso	erreal, bakarra	desberdinak	gerokoa	baladak
Pentsatua	ustezkoa, bakarra	berbera	aldiberekoa	gutunak, egunerokoak
Behatua	erreal, bakarra	desberdinak	gerokoa	iruzkinak
Asmatua	ustezkoa, zehaztugabea	zehaztugabea	zehaztugabea	literatur testuak

3. Arazo filologikoak

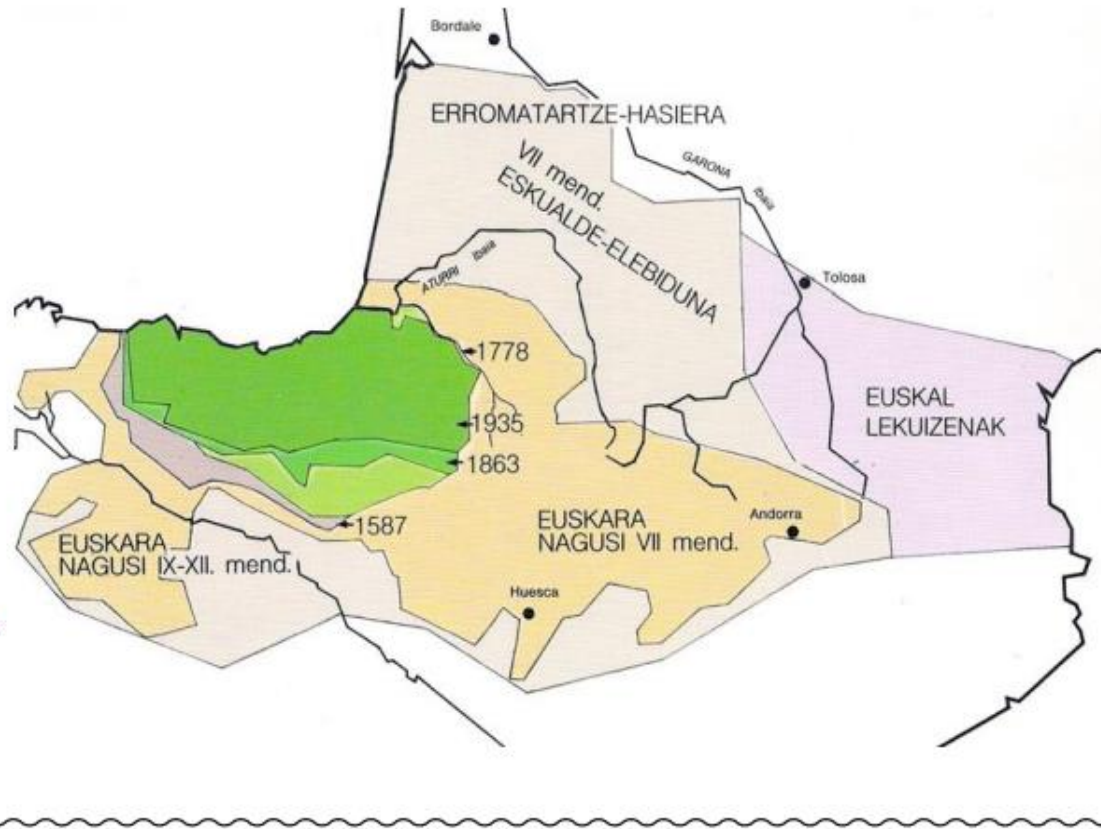
- **Testuen ohiko arazoak:**
 - Grafia arazoak
 - Literaturaren askatasuna
 - Itzulpenak
 - Testuen berezitasunak
 - ...

3. Arazo filologikoak

- **Data edo/eta kokapen ezezaguneko testua:**
 - *Usus scribendi*
 - Aingura testuak (Ulibarri 2015)
- ➔ Gutxienez, noizkoa edo/eta nongoa EZ den jakiteko.

4. Zer diote lekukotasunek?

- Non hitz egin zen:

13. Euskara historian zehar.

4. Zer diote lekukotasunek?

- Dialekto/hizkera ezezagun eta galduen berri ematen dute
 - Landucci
 - Arabako ipar-mendebaldeko hizkera
 - Hegoaldeko goi-nafarrera

4. Zer diote lekukotasunek?

- Zenbat eta atzerago joan, orduan eta berdinago euskalkiak.
 - Ezaugarri zahar orokorrak
 - Ergatibo plurala
 - Objektu zuzena genitiboan
 - Bizkaieraren kasua

4. Zer diote lekukotasunek?

- Euskararen bilakabidearen berri:
 - **Hasperena**
 - **Aoristoa**
 - ****ezan* laguntzailea**
 - **Aditzoina vs. partizipioa**